

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **L. H.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. M. F., advokátom v B., proti žalovanej **S.**, so sídlom v B., zastúpenej JUDr. R. A., advokátom v B., **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 27 C 31/2001, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. novembra 2012 sp. zn. 14 Co 374/2011, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. novembra 2012 sp. zn. 14 Co 374/2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 2. apríla 2008 č.k. 27 C 31/2001-127 spolu s opravným uznesením z 8. januára 2009 č.k. 27 C 31/2001-198 rozhodol, že žalovaná je povinná do 15 dní od právoplatnosti rozsudku na tej istej strane rovnakým písmom ako boli údaje, ku ktorým sa ospravedlnenie vzťahuje, uverejniť ospravedlnenie tohto znenia : „Týždenník P. dňa 31.8.1998 uverejnil článok autorky A. L. pod titulkom „Nepostihnuteľný narkobarón?“ s nadtitulkom „Mafiána zachránil pred vyhodením list podpísaný vtedajším M. vnútra L. H.“, v ktorom okrem iného uviedol : „Nuž, peknú úctu prejavil M. obchodníkovi s heroínom, keď sa osobne postaral, aby narkobarón nemusel opustiť republiku a mohol si tu užívať plody svojej „obchodnej“ činnosti. M. H. teda ignoroval mienku svojich podriadených, ktorí neodporúčali v prípade B. S. zmierniť tvrdosť zákona“. Uvedené údaje sú nepravdivé. S., vydavateľ týždenníka P., sa L. H., ospravedľňuje.“ Žalobu zamietol v časti uloženia povinnosti žalovanej uverejniť v ospravedlnení uplatnený nasledovný text : „Nevedel o tom, alebo v tom bolo niečo iné ? O krátky čas sa z L. H. stal síce exminister, pretože ho odvolali, jeho rozhodnutie však zostalo v platnosti. V kuloároch sa potom začalo povrávať, že k jeho odvolaniu prispel aj škandalózny list.“ Taktiež žalobu zamietol v časti výrazu „Žalovaná...“ a v časti slovného spojenia „... za túto chybu ...“ vo

formulácii vety obsiahnutej v uplatnenom ospravedlnení : „Žalovaná S., vydavateľ týždenníka P., sa L. H., za túto chybu ospravedľuje.“ Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 500 000 Sk, advokátovi žalobcu trovy konania 109 497 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Poukazujúc na ustanovenia § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, čl. 19 ods. 1, čl. 26 ods. 1, 2, 4 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 10 ods. 1, 2 Dohovoru, § 12 ods. 1 písm. a/, § 30 zák. č. 73/1995 Z.z. súd dospel k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne a že došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu nasledovným spôsobom :

Súd konštatoval a zdôraznil, že nespochybňuje „sväté“ právo tlače zverejňovať kontroverzné rozhodnutia, resp. postupy orgánov verejnej moci, resp. ich predstaviteľov, táto „kontroverznosť“ však musí vyplývať zo všetkých okolností prípadu, ktoré žurnalista zistil, tieto okolnosti musí žurnalista čitateľovi vysvetliť, aby uvedenú „kontroverznosť“ pochopil. V tomto prípade však bola čitateľovi „predstretá“ neprofesionálna práca autorky článku žurnalistky A. L., ktorá čitateľovi „neponúkla“ rozhodnutie žalobcu ani ako len „kontroverzné“, ale priamo ho zaň „odsúdila“ v očiach čitateľa, a to expresívnym spôsobom, ako to bude zrejmé z nasledujúcej analýzy. Autorka článku položila základ svojej neprofesionálnej práce na článku tým, že určite „nečítala celé paragrafované znenie zákona č. 73/1995 Z.z. tento § 12, ktorým sa odstraňuje tvrdosť zákona, len citovala znenie listu žalobcu, tento list videla“. To, že ho videla, je zrejmé aj z toho, že bol uverejnený ako súčasť článku. Autorka článku čitateľovi nevysvetlila, čo je obsahom a zmyslom § 12 a § 30 zák. č. 73/1995 Z.z. o pobyte cudzincov na území Slovenskej republiky, hoci v článku sú tieto ustanovenia uvádzané, rovnako tak čitateľovi nevysvetlila, čo bolo obsahom žiadosti B. S. o odstránenie tvrdosti zákona, hoci o tom, že žalobca rozhodoval na základe tejto žiadosti vyplývalo z citovaného listu žalobcu. Čitateľ tak nevedel, čo viedlo žalobcu k takému rozhodnutiu, resp. aké osobné pomery B. S. uvádzané v jeho žiadosti zohľadnil oproti jeho trestnej činnosti, keďže to bolo obsahom a zmyslom rozhodnutia v zmysle § 30 cit. zákona. Čo sa týka samotných uvedených žiadostí B. S. a jeho manželky G. S., uvádzali v nich, že „v roku X. uzavreli manželstvo, z ktorého pochádzajú dve maloleté deti, ktoré sú štátnymi občanmi Slovenskej republiky. Od roku 1980 do roku 1991 sa B. S. zdržiaval na území Slovenskej republiky na základe povolenia na dlhodobý pobyt. Od roku 1991 mu bol povolený trvalý pobyt na území SR za účelom zlúčenia rodiny. Platnosť preukazu povolenia na pobyt pre cudzinca skončila X.. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. T 58/95 bol odsúdený pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1, 2 písm. a/ Tr. zákona a iné, za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 20 mesiacov

nepodmienečne, ktorý vykonal v NVÚ K. Na slobodu bol prepustený X. Nie je správne, ani humánne, tak ako to má na mysli § 13 zák. č. 73/1995 Z.z. o pobyte cudzincov na území Slovenskej republiky, aby bol nútený odísť zo Slovenska do bývalej J., kde je všetkým známe aká je tam situácia. Musel by opustiť svoju manželku, dve maloleté deti, resp. by boli nútení odísť všetci do bývalej J., kde by boli denne v ohrození života a zdravia, pričom ani nevedia, kde by mali odísť“. Čitateľ sa nedozvedel, že tieto osobné pomery B. S. uvedené v jeho žiadosti o odstránenie tvrdosti zákona, ale aj v takejto žiadosti jeho manželky G. S., boli podkladom pre citované písomné odporúčacie stanovisko riaditeľa Odboru Hraničnej a cudzineckej polície Správy policajných služieb Prezídia Policajného zboru, pričom tomuto úradu uvedenú žiadosť B. S. „odstúpil odvolaciemu orgánu MV SR podľa § 58 ods. 1 zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, aby ju preskúmal“ veliteľ Oddelenia cudzineckej polície OV PZ P. citovaným prípisom. Súd poukázal na to, že autorkou článku označené zdroje informácií o tom, že „p. cudzinecká polícia neodporúčala zmierniť tvrdosť zákona a o predmetnom liste žalobcu boli „ľudia z cudzineckej polície v P.“, pričom „to neboli radoví zamestnanci“ museli vedieť o obsahu uvedenej žiadosti B. S., ako aj o tom, že túto žiadosť „odstúpili v zmysle cit. ust. zák. uvedenému odvolaciemu orgánu MV SR“, ktoré žalobcovi ako M. vnútra predkladalo vlastné stanovisko k tejto žiadosti, že teda ich „neodporúčacie stanovisko“ nebolo jediné, a konečné, ktoré mal žalobca pri svojom rozhodovaní k dispozícii a teda minimálne museli predpokladať, pokiaľ to teda exaktne nevedeli, že toto stanovisko bolo nakoniec odporúčacie, keď žalobca rozhodol tak, ako rozhodol. Súd uviedol, že pokiaľ by čitateľ tieto skutočnosti poznal, mohol si vytvoriť objektívny obraz o rozhodovaní žalobcu, naviac, keby vedel, že dôvodom konečného odporúčacieho stanoviska predloženého žalobcovi bola „súčasná situácia v bývalej J.“, s čím sa žalobca pri svojom rozhodovaní stotožnil, ako je to zrejme z jeho rozhodnutia, avšak tieto informácie autorka článku čitateľovi „neponúkla“, pričom nie je právne významný dôvod tohto „neponúknutia“, súd v tejto súvislosti poznamenal, že autorka článku nepracovala na novej téme, ale jeden rok starej a pritom rovnako obsahovo spracovanej (K.). Pokiaľ by autorka článku „ponúkla“ čitateľovi rozhodnutie žalobcu ako „kontroverzné“ s tým, že by položila otázku, či bolo vhodné, aby žalobca takto rozhodol v prípade „takej a takej“ trestnej činnosti dopúšťajúcej sa osoby B. S., aj keď jeho osobné pomery sú „také a také“ s tým, že stanoviská podriadených orgánov boli „také a také“ tak takýto článok by určite prispel k spoločenskej diskusii o dôvodnosti takéhoto rozhodnutia a ako taký by v zásade požíval právnu ochranu práva na slobodu prejavu. Autorka článku však „ponúkla“ čitateľovi priamo „odsúdenie“ žalobcu za to, že svojím rozhodnutím prakticky „ochraňoval“ B. S., „mafiana“,

„obchodníka s bieluou smrťou“, „obchodníka s heroínom“, „mafíána“, „narkobaróna“, „aby nemusel opustiť republiku a mohol si tu užívať plody svojej „obchodnej“ činnosti, teda trestnej činnosti, zároveň čitateľovi „ponúkla“ na výber dve možnosti vysvetlenia rozhodnutia žalobcu položením otázky – „Nevedel o tom, alebo v tom bolo niečo iné ?“. Čitateľ však „nepredpokladá“ u žalobcu ako M. vnútra neinformovanosť, tak sa „prikloní“ k tomu, že „v tom bolo niečo iné“, niečo čo ho „motivovalo“ k takému rozhodnutiu, keď dokonca „ignoroval mienku svojich podriadených“ a tu „dôjde“ k jednoznačnému záveru, že tým „niečím iným“ bolo „veľa peňazí, ktorých má „mafíán“, „narkobarón“ z „obchodnej činnosti“ s „heroínom“, teda s „bieluou smrťou“ určite dosť“, a preto aj „mal „dôvod“, resp. „za čo“ „osobne sa takto o neho postarať“ a ešte mu v liste úctu prejavit“. Čitateľ následne skutočne „vyhodnotí“ toto „konanie“ a rozhodnutie žalobcu ako trestnú činnosť korupcie a zneužitia právomoci verejného činiteľa stojaceho na čele rezortu bojujúceho s trestnou činnosťou osôb, „teda aj s B. S.“, a teda „vníma“ jeho list ako skutočne „škandalózný“, a preto aj „mohol byť jedným z dôvodov jeho odvolania z funkcie M. vnútra“, na záver sa čitateľ skutočne „stotožní“ s tým, že žalobca svojím rozhodnutím skutočne „dal „facku“ spravodlivosti“, keď „zachránil mafíána pred vyhostením“, „odpovie“ si kladne na otázku, či je „narkobarón nepostihnuteľný“ a fotografiu usmiateho žalobcu s pištoľou v ruke a v pozadí s jeho „listom“ „vníma“ negatívne, provokujúco. Na tomto jeho „stotožnení“ nič nemení ani to, že vedomý si vlastnej viny a hroziaceho nepodmienečného trestu odňatia slobody“, pokiaľ by totiž B. S. „musel v lete roku 1996 opustiť územie republiky, aby si tu nemohol užívať plody svojej „obchodnej“ činnosti tak by sa „súč pred čím vlastne žalobca „zachránil B. S.“, „právne elegantne“ vyhol „obnovenému súdnemu procesu“ po tom, ako „v júni 1997 uzrela svetlo sveta ďalšia obžaloba, doplnená o nové dôkazy a skutočnosti získané slovenskými orgánmi činnými v trestnom konaní v súčinnosti so švajčiarskou políciou, ktoré podľa názoru prokurátora mali byť dostačujúce pre obnovenie súdneho konania“ a teda pre jeho odsúdenie, keď „podľa zistení vyšetrovateľky mal stáť na samotnom vrchole pyramídy a riadil činnosť desiatok ďalších dílerov“. Stal by sa tým totiž „nedosiahnuteľný“ pre orgány činné v trestnom konaní, ktoré by zrejme s nemalým prekvapením zistili pri „obnovenom súdnom procese“, že B. S. s „požehnaním orgánov ministerstva vnútra opustil územie Slovenskej republiky“, čo by mohla byť isto zaujímavá téma pre autorku článku o tom, ako v polícii „pravá ruka nevie, čo robí ľavá“, následkom čoho si B. S. „užíva plody svojej obchodnej činnosti v zahraničí“ a či „nikto o tom nevedel alebo v tom bolo niečo iné, napr. či policajné orgány samy nemali záujem na tom, aby B. S. potichu opustil územie Slovenskej republiky ešte pred obnovením súdneho procesu“, v zásade bolo možné považovať za tému

prispievajúcu k spoločenskej diskusii a nič na tom nemení ani „vynárajúca sa otázka“, že teda „prečo“ sa potom žalobca ako M. vnútra „osobne nepostaral“ o vyšetovanie B. S., keď sa už „osobne postaral, aby tu ostal“. Je zrejmé, že analyzovaný článok neprispel ničím k spoločenskej diskusii a teda v zásade nemôže požívať právnu ochranu práva na slobodu prejavu. Na záver uvedenej časti analýzy súd zdôraznil, že čitateľ takto analyzovane „vníma“ žalobcu na základe informácií uvedených vo výroku 1/, ktoré vzhľadom k doposiaľ uvedenej analýze, možno hodnotiť ako nepravdivé.

Na základe uvedeného, súd vyhovel žalobe v časti uloženia žalovanej ospravedlniť sa žalobcovi formou a obsahom uvedeným vo výroku 1/ rozsudku s tým, že forma ospravedlnenia je daná formou zásahu, teda v periodiku P., obsah ospravedlnenia je daný predmetnými nepravdivými informáciami. Súd nahradil vo výroku výrazom „ospravedlnenie“ v petite žaloby uvedený výraz „opravu“, keďže výraz „ospravedlnenie“ obsahovo „zodpovedá“ žalobe i rozsudku vo veci ochrany osobnosti. Vzhľadom na charakter uloženej povinnosti, súd určil lehotu na jej splnenie 15 dní, teda lehotu dlhšiu, a to v zmysle § 160 ods. 1 O.s.p. Súd zamietol žalobu v časti viet uvedených vo výroku 2/, pretože ide o vety, ktorých pravdivosť nemala právny význam pre rozhodnutie vo veci. Súd zamietol žalobu v častiach vety uvedenej vo výroku 3/ z dôvodu ich nadbytočnosti. Súd priznal žalobcovi tiež nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 500 000 Sk, poukazujúc na to, že

- žalobca je osobou absolútneho verejného záujmu, ako predstaviteľ jednej z troch mocí v štáte, s čím je samozrejme spojené mimoriadne citlivé spoločenské vnímanie jeho osoby, resp. jej prejavov správania sa spoločnosťou, napríklad aj prostredníctvom médií,
- problematika páchania trestnej činnosti korupcie a zneužívania právomoci verejného činiteľa v orgánoch verejnej moci, resp. ich predstaviteľov súvisiacou s podsvetím, narkomafiou, ako organizovaným zločinom je vecou verejnou, a to z dôvodu spoločenskej závažnosti a mimoriadne negatívneho a citlivého spoločenského vnímania,
- obchod s narkotikami a stýkanie sa s osobami obchodujúcimi s nimi spoločnosť vníma mimoriadne negatívne,
- žalobca bol v článku jednoznačne a nepochybne identifikovateľný,

- česť a ľudská dôstojnosť žalobcu „bola diskutovaná v skutkovo posunutých rovinách“, pričom štát musí chrániť predstaviteľov jeho orgánov pred neodôvodneným osočovaním,
- tento príspevok žiadnym spôsobom neprispel k spoločenskej diskusii v demokratickej spoločnosti o uvedenej veci verejnej, resp. veci všeobecného záujmu, pričom taktiež nebol po obsahovej a formálnej stránke kritikou žalobcu, keďže kritika ako okolnosť vylučujúca protiprávnosť zásahu do osobnostných práv musí v zásade vychádzať z pravdivých informácií, navyše z obsahu článku ani nevyplýva úmysel jeho autorky kritizovať žalobcu.

Súd prvého stupňa teda uzavrel, že išlo o neopodstatnený, ničím podložený útok žalovanej na žalobcu, ako bývalého M. vnútra, taktiež konštatoval, že išlo o útok mimoriadnej sily a intenzity. V zmysle prechádzajúcej analýzy súd v tejto súvislosti zdôraznil aj celkový negatívny dojem plynúci voči žalobcovi z článku. Ďalej súd poukázal, že pokiaľ žalobca bol ako M. vnútra spájaný páchaním trestnej činnosti, korupcie s podsvetím, narkomafiou, ako organizovaným zločinom, tak jeho česť a povesť sú pošliapané navždy a už sa nikdy „neočistí“. Súd poukázal na rozhodnutia súdov v obdobných veciach (rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 26. apríla 1987 sp. zn. 1 Cz 32/78, Sborník IV, Sborník III, rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2094/1999, 28 Cdo 662/2002, 28 Cdo 2194/2002, 30 Cdo 2870/2000, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 69/1999, 5 Cdo 136/2004, 5 Cdo 209/2004, 1 Co 15/1997, R 45/2000).

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 8. júna 2010 sp. zn. 14 Co 56/2009 v spojení s opravným uznesením z 15. marca 2011 sp. zn. 14 Co 56/2009 na odvolanie žalovanej rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania vo výške 976,57 € k rukám právneho zástupcu žalovanej do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Na dovolanie žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 30. júna 2011 sp. zn. 2 Cdo 71/2011 uvedený rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 13. novembra 2012 sp. zn. 14 Co 374/2011 rozsudok súdu prvého stupňa opätovne zmenil tak, že žalobu zamietol a žalobcovi uložil

povinnosť zaplatiť žalovanej trovy prvostupňového a odvolacieho konania vo výške 976,57 € k rukám právneho zástupcu žalovanej do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal. Odvolací súd po zopakovaní dokazovania vo svojom rozsudku uviedol, že v článku bol doslovne citovaný list žalobcu adresovaný B. S., z ktorého jasne vyplývalo, že žalobca ako M. vnútra svojím rozhodnutím o žiadosti B. S. podľa ustanovenia § 30 zák. č. 73/1995 Z.z. o pobyte cudzincov na území Slovenskej republiky zmierňuje tvrdosť ustanovenia § 12 zákona. Z tohto textu rozhodnutia M. však vôbec nevyplývajú dôvody a postupy, ktoré žalobcu ako M. k takémuto rozhodnutiu viedli, čo potom mohlo u čitateľov vyvolať rôzne konštrukcie o dôvodoch, ktoré ho k tomu viedli, avšak túto „nepreskúmateľnosť“ svojho rozhodnutia si žalobca spôsobil sám. Preto neobstojí ani tvrdenie žalobcu, že uvedením údajov, ktoré sú síce pravdivé, ale tým, že niektoré skutočnosti uvedené neboli (odporúčajúce stanovisko plk. JUDr. Ň.), má takéto neúplné tvrdenie skutkových okolností za následok, že skutkový dej je nepravdivý, a preto má aj za následok skreslenie hodnotiaceho úsudku. Keďže v konaní bolo preukázané, že príslušný policajný orgán v Poprade neodporúčal v prípade B. S. odstraňovať neprimeranú tvrdosť zákona, a aj autorka článku vychádzala z tohto stanoviska podriadených žalobcu, mal kriticky hodnotiaci úsudok autorky článku vecný pravdivostný základ a žalovaná v článku nezverejnila žiaden nepravdivý alebo pravdu skresľujúci údaj o osobe žalobcu. Navyše pokiaľ list M. vnútra adresovaný osobe dôvodne podozrivej z trestnej činnosti (o čom musel žalobca vedieť, keďže aj toto nesúhlasné stanovisko s uvedenými dôvodmi nesúhlasu bolo súčasťou spisu Prezídia PZ, Úradu hraničnej a cudzineckej polície č.p. P.) obsahuje na začiatku slová „Vážený pán“ a na záver slovné spojenie „S úctou“, možno aj ironickú „výtku“ v článku plne akceptovať. Odvolací súd dospel k záveru, že žalovaná dôkazné bremeno o pravdivosti uverejnených tvrdení, resp. primeranosti kritiky, v tomto konaní uniesla. Žalovaná v predmetnom článku nezverejnila žiaden nepravdivý alebo pravdu skresľujúci údaj o osobe žalobcu. Zásah do osobnostných práv žalobcu uverejneným článkom nebol neprimeraný, pretože bol kritickou reakciou na jeho rozporuplné rozhodnutie ako M. vnútra SR. Išlo o hodnotiaci úsudok primeraný svojou formou a zodpovedajúcou cieľu kritiky. K uverejneniu článku došlo v záujme prispenia do verejnej diskusie o sledovanom a celospoločenskom probléme, akým nepochybne organizovaný zločin a obchodovanie s narkotikami, ale aj všeobecne téma drog, je, a to vzhľadom na počet drogovu závislých ľudí, ale aj na dennú realitu, v ktorej všetci žijeme a sme nimi ohrozovaní. Pokiaľ sa týka priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch, odvolací súd uzavrel, že aj v tomto súd prvého stupňa pochybil, keď bez riadneho dokazovania sa uspokojil iba s tvrdením žalobcu o existencii

nepriaznivých následkov vzniknutých voči jeho osobnosti v príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom žalovanej. Navyše žalovaná v odvolacom konaní vzniesla dôvodnú námietku premlčania nároku žalobcu na priznanie peňažnej satisfakcie, preto aj v prípade, že by bol žalobca úspešný čo do základu sporu, náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch mu nemohla byť priznaná, pretože toto právo je premlčané v zmysle ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka (článok bol publikovaný dňa 31. augusta 1998, žalobca podal žalobu 18. októbra 2001).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca z dôvodu uvedeného v § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., pretože rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení. Právne posúdenie odvolacím súdom vychádza zo záveru, že príslušný policajný orgán v P. neodporúčal v prípade B. S. odstraňovať neprimeranú tvrdosť zákona a keďže aj autorka článku z tohto stanoviska podriadených žalobcu ako M. vnútra vychádzala, mal hodnotiaci úsudok autorky článku pravdivostný základ. Odvolací súd sa však žiadnym spôsobom, pri svojich právnych úvahách ohľadne pravdivostného základu hodnotiaceho úsudku žalobcu, nevysporiadal s tým, že žalobca ako M. vnútra SR pri svojom rozhodovaní o zmiernení tvrdosti zákona vo vzťahu k B. S. vychádzal zo stanoviska riaditeľa Odboru hraničnej a cudzineckej polície, Správy policajných služieb Prezídia PZ plk. JUDr. P. Ň. z 18. júla 1996 č. p. P., ktorý odporučil M. v prípade B. S. odstrániť neprimeranú tvrdosť zákona a v tomto odporúčacom stanovisku je uvedené, že OV PZ v P. neodporúča vyhovieť žiadosti B. S. o odstránení neprimeranej tvrdosti zákona. Odvolací súd napriek vyššie uvedenému skutkovému zisteniu dospel k záveru, že autorka článku vychádzala zo stanoviska policajného orgánu v Poprade a jej hodnotiaci úsudok má pravdivostný základ bez ohľadu na to, že niektoré skutočnosti (odporúčajúce stanovisko plk. JUDr. Ň.) neuviedla a neuvedenie takýchto skutkových okolností nemá podľa odvolacieho súdu za následok, že skutkový dej je nepravdivý alebo skresľujúci. V súvislosti o uvedeným názorom odvolacieho súdu poukázal na právnu vetu rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 61/2000, podľa ktorého „absencia dostatočného skutkového opisu deja do takej miery, že to čitateľovi neumožňuje urobiť si vlastný úsudok, vychádzajúci z pravdivých skutočností a tieto čitateľovi neznáme okolnosti môžu mať vplyv na právo chránené ustanovením § 11 a nasl. OZ, má za následok, že v skutkovom deji opísané skutočnosti sú nepravdivé“. Tento záver vyslovený v citovanom rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sa vzťahuje aj na predmetnú vec, kedy autorka článku síce uviedla, že príslušný policajný orgán v P. neodporúčal v prípade B. S. odstraňovať neprimeranú tvrdosť zákona a o tento skutkový základ oprela svoju kritiku, resp. hodnotiaci

úsudok, pričom však v článku neuviedla, že žalobca pri rozhodovaní vychádzal z odporúčajúceho stanoviska riaditeľa OHC SPS P PZ plk. JUDr. Ň., teda najvyššieho odborného útvaru v rámci Ministerstva vnútra SR, ktorého podriadeným útvarom je OV PZ v P. Hodnotiaci úsudok autorky článku vychádza zo skutkového podkladu, ktorý bol v článku uvedený neúplne, čo má za následok, že skutkové zistenia, z ktorých hodnotiaci úsudok vychádza, sú uvedené skreslene, a teda nepravdivo, a preto neumožňujú adresátovi (čitateľovi) urobiť si vlastný názor a úsudok, v dôsledku čoho môžu u čitateľov vznikáť falošné predstavy o skutočnostiach, ktoré slúžili hodnotiacemu úsudku, resp. kritike za podklad a takáto kritika, resp. hodnotiaci úsudok je kritikou neprípustnou. Vzhľadom na to je potom nesprávny záver odvolacieho súdu, že zásah do osobnostných práv žalobcu uvedeným článkom nebol neprimeraný, pretože bol kritickou reakciou na jeho rozporuplné rozhodnutie ako M. vnútra SR, išlo o hodnotiaci úsudok primeraný svojou formou zodpovedajúci cieľu kritiky. Nesprávnosť tohto záveru spočíva v tom, že ak hodnotiaci úsudok, resp. kritika vychádza zo skutkového podkladu, ktorý je uvedený pravdu skresľujúco, teda nepravdivo ako v danom prípade, ide vždy o neprípustnú kritiku, resp. neprípustný hodnotiaci úsudok, bez ohľadu na to, či je primeraný svojou formou a zodpovedajúci cieľu kritiky lebo prípustná kritika, resp. hodnotiaci úsudok musí v prvom rade spĺňať požiadavku pravdivého skutkového podkladu, na základe ktorého bol hodnotiaci úsudok vytvorený lebo inak vznikajú falošné predstavy o skutkovom základe a neumožňujú adresátovi kritiky vytvoriť si svoj vlastný názor. Dovolateľ taktiež poukázal na to, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne, porušuje princíp právnej istoty, pretože žalobca pred súdom prvého stupňa ako aj odvolacím súdom poukazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 209/2004 vo veci žalobcu L. H., c/a P., v ktorom súd rozhodol skutkovo a právne v obdobnej veci a vyslovil zásadne odlišný záver, než k akému dospel odvolací súd. Prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí poukázal aj na toto uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, no odvolací súd sa s týmto rozhodnutím vôbec nevysporiadal, taktiež sa v podstate žiadnym spôsobom nevysporiadal s právnou argumentáciou a závermi prvostupňového súdu. Dovolateľ poukázal na to, že právo na zadosťučinenie v peniazoch zostáva svojou podstatou osobnostným právom, ktoré je z premlčania vylúčené. Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd zmenil rozhodnutie odvolacieho súdu tak, aby zaviazal žalovanú do 15 dní od právoplatnosti rozsudku uverejniť v týždenníku P. na tej istej strane rovnakým písmom ako boli údaje, ku ktorým sa ospravedlnenie vzťahuje, ospravedlnenie tohto znenia: „Týždenník P. dňa 31.8.1998 uverejnil článok autorky A. L. s podtitulkom: „Nepostihnuteľný narkobarón?“ s nadtitulkom: „Mafiána zachránil pred vyhostením list

podpísaný vtedajším M. vnútra L. H.“, v ktorom okrem iného uviedol: „Nuž peknú úctu prejavil M. obchodníkovi s heroínom, keď sa osobne postaral, aby narkobarón nemusel opustiť republiku a mohol si tu užívať plody svojej „obchodnej“ činnosti. M. H. teda ignoroval mienku svojich podriadených, ktorí neodporúčali v prípade B. S. zmierniť tvrdosť zákona“. Uvedené údaje sú nepravdivé. S., vydavateľ týždenníka P. sa L. H. ospravedľňuje. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 16 596,96 € z titulu náhrady nemajetkovej ujmy do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň žiadal, aby súd zaviazal žalovanú na náhradu trov konania, ktoré vyčísli v lehote 3 dní od vyhlásenia rozhodnutia.

Žalovaná v písomnom vyjadrení prostredníctvom svojho právneho zástupcu navrhla dovolanie zamietnuť. Poukázala na to, že pravdivé tvrdenie o opačnom názore miestne príslušného policajného orgánu z Popradu považuje za dostatočný základ pre hodnotiaci úsudok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p.); obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolateľ procesné vady uvedené v § 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p. nenamieta a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

V dovolaní je uplatnený najmä dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.; žalobca tvrdí, že napadnuté rozhodnutie spočíva na neprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu použil odvolací súd v danom prípade náležité ustanovenia zákona, napriek tomu ale dospel k nesprávnym právnym záverom :

Ustanovenia § 11 až § 16 Občianskeho zákonníka upravujú právo na ochranu osobnosti ako jednotné právo zabezpečujúce v občianskoprávnej oblasti rešpektovanie osobnosti fyzickej osoby a jej všestranný slobodný rozvoj. Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy (§ 11 Občianskeho zákonníka). Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom (§ 15 Občianskeho zákonníka).

Právna úprava ochrany osobnosti, ktorá je obsiahnutá v Občianskom zákonníku vychádza z toho, že všetky fyzické osoby majú jednak všeobecné vlastnosti a univerzálne danosti každej ľudskej bytosti, ktoré sa postupne vytvárali a modifikovali v nadväznosti na celkový vývoj ľudstva v oblasti etickej, ekonomickej, politickej, kultúrnej, náboženskej a pod., jednak osobitné vlastnosti dané individualitou a neopakovateľnosťou osobnosti každého jednotlivého človeka vo všetkých stránkach a sférach jeho života. Predmetné ustanovenia zohľadňujú tak univerzálnosť platiacu pre všetkých ľudí, ako aj mnohorakú diferenciáciu vyplývajúcu z toho, že každý človek je jedinečný, originálny, inak osobnostne

štruktúrovaný. Občiansky zákonník zabezpečuje ochranu osobnosti z oboch uvedených aspektov.

Žalobca sa v konaní domáhal ochrany jeho osobnosti tvrdiac, že žalovaná do nej neoprávnené zasiahla publikovaním článku pod názvom „Nepostihnuteľný narkobarón? Mafiána zachránil pred vyhodením list podpísaný terajším M. vnútra L. H.“.

Dovolací súd pristúpil najskôr k posúdeniu spôsobilosti predmetného článku zasiahnuť do osobnosti fyzickej osoby.

Ak je za zásah do osobnostných práv považovaný písomný prejav, je pre posúdenie, či sa negatívne dotkol osobnosti, potrebné analyzovať nielen obsah tohto prejavu, ale tiež formu v ňom použitých výrazových (slovných i grafických) prostriedkov, pretože tá je vonkajším prejavom obsahu (viď aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo 10/2005). Pri skúmaní, či článok uverejnený v novinách, časopise alebo inom periodiku zasiahol do osobnostných práv fyzickej osoby, je osobitne významná otázka pravdivosti skutkových okolností, ktoré sú v ňom uvedené.

Žalovaná sa v konaní bránila tým, že pravdivé tvrdenie miestne príslušného policajného orgánu v Poprade je dostatočným skutkovým základom pre hodnotiaci úsudok. Autorka článku (A. L.) však v danom prípade vychádzala iba z údajov oddelenia Cudzineckej polície v P., ktoré „neodporučilo zmierniť tvrdosť zákona“ s tým, že žalobca zrušením nepovolenia vstupu B. S. na územie SR sa „osobne postaral, aby narkobarón nemusel opustiť republiku a mohol si tu užívať plody svojej „obchodnej“ činnosti“ a žalobca „ignoroval mienku svojich podriadených, ktorí neodporučali v B. prípade zmierniť tvrdosť zákona. Nevedel o tom, alebo v tom bolo niečo iné?“. Autorka článku pri podaní informácie využila iba informácie týkajúce sa len časti konania v zmysle § 12 a § 30 zákona č. 73/1995 Z.z. o pobyte cudzincov na území Slovenskej republiky. V článku nepodala pravdivú informáciu o postupe žalobcu pri rozhodovaní podľa § 30 zák. č. 73/1995 Z.z., t.j. že jeho rozhodnutiu o odstránení tvrdosti zákona predchádzalo aj stanovisko Prezídia Policajného zboru, Správa policajných služieb, Odbor hraničnej a cudzineckej polície v B., Č.p. : P., ktoré odporúčalo M. vnútra odstrániť tvrdosť ustanovenia § 12 zák. č. 73/1995 Z.z. a zrušiť B. S. nepovolenie vstupu na územie Slovenskej republiky. Zo stanoviska vyplýva, že B. S. a jeho manželka G. S. požiadali o predĺženie pobytu cudzinca B. S. na území Slovenskej republiky, namietali, že nepovolenie vstupu na územie Slovenskej republiky a zánik oprávnenia na pobyt na území Slovenskej republiky vo vzťahu k B. S. nie je správny, ani humánný, lebo

tento by musel opustiť svoju manželku a dve maloleté deti, resp. by všetci boli nútení odísť do bývalej J., kde by boli v ohrození života a zdravia, pričom ani nevedeli, kde by mali odísť. Autorka článku podala jednoznačnú informáciu – fakt, že žalobca pri svojom rozhodnutí ignoroval mienku svojich podriadených. Tento fakt však nie je pravdivý, pretože okrem neodporúčajúceho stanoviska oddelenia Cudzineckej polície OV PZ P. rozhodnutiu žalobcu predchádzalo opačné, t.j. odporúčajúce stanovisko Prezídia policajného zboru, Správa policajných služieb, Odbor hraničnej a cudzineckej polície B., podpísané riaditeľom plk. JUDr. P. Ň. Z tohto dôvodu treba článok považovať za neprípustný zásah do osobnostných práv žalobcu.

Dovolací súd po konštatovaní vyššie uvedeného na okraj ešte poznamenáva, že vždy treba starostlivo rozlišovať medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami. Ide o to, že existenciu faktov možno preukázať, otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov ale neprípúšťa dôkazy (Lingens c. Rakúsko, rozsudok z roku 1986; obdobne Feldek c. Slovenská republika, rozsudok z roku 2001). Aj keď hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať z dostatočného faktického základu (Jerusalem c. Rakúsko, rozsudok z roku 2001). Pokiaľ niektorý novinový článok obsahuje aj hodnotiace úsudky autora, je potrebné, aby v ňom bol opísaný relevantný skutkový dej (skutkové tvrdenie) takým spôsobom, ktorý umožňuje čitateľovi urobiť si vlastný hodnotiaci úsudok. Článok, ktorý to neumožňuje, môže byť so zreteľom na individuálne okolnosti určitej veci neoprávneným zásahom do osobnostných práv (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 61/2000 publikovaný v časopise Zo súdnej praxe pod č. 14/2001).

Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ v dovolaní opodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ktorý spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, zrušil podľa § 243b ods. 1 O.s.p. a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 12. júna 2014

JUDr. Viera Petříková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová